

Eugène Ionesco

(1909-1994)

Unul dintre reprezentanții de prim rang a marii mișcări de reînnoire a artei teatrale a secolului XX, cunoscută sub numele de „teatrul absurdului” sau „teatrul deriziunii”. Această mișcare cu ramificații internaționale a fost inițiată în Franța de Eugène Ionesco și Samuel Beckett.

Familia bunicului său, Jean Ipcar, avea rădăcini franceze. Mama sa, Marie-Thérèse (Tereza) Ipcar, s-a născut în 1880 la Craiova. Tatăl său, Eugen N. Ionescu, avocat, s-a născut în 1881 la Iași.

Eugen Ionescu s-a născut la 26 noiembrie 1909 (sau la 13 noiembrie 1909 în conformitate cu vechiul calendar iulian, pe stil vechi, care era încă folosit în România și în alte țări ortodoxe europene).

În 1916, avocatul Eugen N. Ionescu, rechemat în România, își abandonează soția și cei doi copii în Paris. El rămâne în București, unde îndeplinește funcții importante în timpul ocupației germane. După război, divorțează de Tereza fără să o anunțe, invocând abandonarea căminului, pentru ca mai apoi să se recăsătorească cu Eleonora Buruiană.

Între 1916-1919, Eugen Ionescu, mama și sora lui trăiesc la Paris, pe strada Blomet, Arondismentul 15. Eugen urmează cursurile școlii generale de pe aceeași stradă. După ce o bombă germană explodează în piața Vaugirard, mama își trimite copiii la țară. Între 1917 și 1919, Eugen și sora lui Marilina au fost încredințați unei familii din satul La Chapelle-Antenaise din Mayenne.

În 1921-1922, Tereza și copiii locuiesc în micul apartament al bunicilor, rue de l'Avre, iar Eugen frecventează școala de pe strada Dupleix.

Din cauza lipsurilor materiale, mama și cei doi copii pleacă în 1922 la București, unde avocatul Ionescu, deși recăsătorit, este de acord să se ocupe de întreținerea și educația copiilor. Tereza se stabilește la București, unde va lucra la Banca Națională.

Eugen învață limba română și devine elev al Liceului Sfântul Sava.

Conflictul cu tatăl său îl fac pe Eugen, la 17 ani, să părăsească locuința.

În 1927, publică în „Revista literară a liceului Sf. Sava”, cronici culturale despre expozițiile pictorilor români.

În 1926 sau 1927, Eugen trece printr-o experiență mistică. Se simte scaldat într-o lumină inefabilă, pe care o va evoca, nostalgic, mai târziu. Are un duhovnic la schitul Darvari din București.

În 1928, și-a luat bacalaureatul și a debutat ca poet în revista „Bilete de Papagal” a lui Tudor Arghezi.

În 1929 devine student la Facultatea de Litere din București, unde studiază limba franceză. O întâlnește pe Rodica Burileanu, viitoarea sa soție.

În 1930, colaborează la diverse publicații, cărora le oferă articole și eseuri.

În 1931, apare în Craiova *Elegii pentru ființe mici*. Este singurul său volum de poezii. Între anii 1931-1933 publică numeroase articole și eseuri despre scriitori români și scriitori francezi.

În 1934, Eugen Ionescu obține, la Universitatea din București, Certificatul de Aptitudine în învățământul secundar în limba și literatura franceză. Apare volumul *Nu*, publicat de editura Vreamea, în urma unui premiu pentru tinerii scriitori care i-a fost atribuit de un juriu din care făcea parte Mircea Eliade. Sub masca iconoclasmului și a bufoneriei verbale, el dezvăluie în această carte o vocație spirituală autentică.

În 1936, Eugen Ionescu este profesor de limba franceză la Cernavodă (un oraș portuar de pe Dunăre). La 8 iulie, se căsătorește cu Rodica Burileanu.

În 1937-1938, Eugen Ionescu obține o bursă de la Institutul Francez de la București pentru a pregăti o teză de doctorat, pe care nu o va termina niciodată.

În 1939, s-a apropiat de filosoful personalist Emmanuel Mounier și de grupul său care animă revista catolică de stânga *Esprit*.

În 1940, Eugen Ionescu se întoarce în România, pentru a fi alături de soția sa, care părăsise Franța cu câteva luni înainte. Predă limba franceză la liceul Sf. Sava.

În 1941, Eugen Ionescu se află la București, unde depune eforturi pentru a obține o misiune la serviciul cultural al Legației României în Franța. Este profund dezgustat de ceea ce se întâmplă în jurul lui și se apropie de intelectualii antifasciști.

În 1942, Eugen Ionescu începe să scrie în limba română piesa *Engleza fără profesor*, care a devenit *Cântăreța cheală*. Cu ajutorul unor prieteni de la Ministerul Afacerilor Externe al României, el a reușit să primească numirea în Franța și să părăsească România, unde nu se va mai întoarce niciodată.

Între 1942 și 1944, Eugen Ionescu este secretar cultural II la Legația Română de la Vichy. Face traduceri din literatura română și pregătește materiale literare pentru publicare în Franța. Printre altele, scrie o scurtă prezentare a literaturii române, pe care o va revizui după război și care va apărea în volumul postum *Littérature roumaine*, Fata Morgana, 1998.

În 1945, Ionescu împreună cu soția și fiica sa Marie-France se stabilesc la Paris, pe strada Claude-Terrasse, la numărul 38, Arondismentul 16. În ciuda dificultăților materiale, Eugen Ionescu ezită să se întoarcă în România.

În martie 1946, cu întârziere de un an, în România apare ultima sa *Scrisoare de la Paris*. În mai, în România comunizată, acest text duce la condamnarea scriitorului, „pentru ofensă adusă armatei și ofensă adusă națiunii”, la ani grei de temniță.

Ionescu își câștigă existența la Paris, deținând posturi modeste. Este magazioner al companiei Ripolin, apoi corector la editura juridică Durieu. Continuă să scrie în limba română,

dar se gândește să traducă în franceză o lucrare pentru care nu vede nici o șansă de publicare în România (probabil piesa *Engleza fără profesor/ L'Anglais sans professeur*).

Anul 1950 este decisiv pentru Ionesco. Dacă până în 1948 continuă să scrie și în limba română, acum trece definitiv la scrierea în franceză, limbă pe care o va ilustra cu capodopere, devenind, în câțiva ani, un dramaturg celebru la nivel mondial. Pe 11 mai are loc prima interpretare a „anti-pieseii” *Cântăreața cheală* pusă în scenă de Nicolas Bataille.

În 1951, are loc premiera piesei *Lecția* la Théâtre de Poche, în regia lui Marcel Cuvelier.

În 1952: prima interpretare a piesei *Scaunele* la Théâtre Lancry în regia lui Sylvain Dhomme. Între 7 octombrie 1952 și 26 aprilie 1953: reluarea spectacolelor *Cântăreața cheală* și *Lecția* la Théâtre de la Huchette.

În 1953: prima interpretare a „pseudo-dramei” *Victimele datoriei* la Théâtre du Quartier Latin, în regia lui Jacques Mauclair.

În 1954, Gallimard publică *Théâtre I*, cu o prefață a lui Jacques Lemarchand. „La Nouvelle Revue Française” publică povestirea *Oriflamme*, care a stat la baza piesei *Amédée ou Comment s'en débarrasser (Amedeu sau Scapi de el cu greu)*, jucat la Théâtre Babylone în regia lui Jean-Marie Serreau.

În 1955: prima interpretare a piesei *Jacques ou la Soumission (Jacques sau supunerea)* alături de *Tabloul* în regia lui Robert Postec la Théâtre de la Huchette.

În 1956: premiera piesei *L'Impromptu de l'Alma (Improvizație la Alma)*, la Studio des Champs-Élysées, în regia lui Maurice Jacquemont.

În 1957, lui Ionesco i s-a acordat cetățenia franceză „pentru serviciile prestate culturii franceze”. Sunt reluate piesele *Cântăreața cheală* și *Lecția* la Théâtre de la Huchette, unde vor continua să fie puse în scenă, fără întreruperi. Primul spectacol al piesei *L'Avenir est dans les oeufs (Viitorul e în ouă)* la Théâtre de la Cité universitare, regizat de Jean-Luc Magneron.

În 1958, Gallimard publică *Théâtre II*.

În 1959, prima interpretare a piesei *Tueur sans gages (Ucigaș fără simbrie)* la Théâtre Récamier, în regia lui José Quaglio. În decembrie, la Schauspielhaus din Düsseldorf, Karl-Heinz Stroux pune în scenă premiera mondială a piesei *Rinocerii*, în traducere germană. Ionesco este prezent.

În 1960: prima interpretare a *Rinocerilor* la Odéon, în regia lui Jean-Louis Barrault. *Rinocerii* se joacă la Londra la Teatrul Royal Court, pus în scenă de Orson Welles.

În 1961, este reluat spectacolul cu *Scaunele* la Studio des Champs-Élysées, regizat de Jacques Mauclair, un spectacol în care apare și *Jacques sau supunerea*.

În 1962, apare culegerea de povestiri *La Photo du Colonel* și volumul de eseuri și articole *Notes et contre-notes*. Primul spectacol al piesei *Le Roi se meurt (Regele moare)* la Théâtre de l'Alliance Française, regizat de Jacques Mauclair.